

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta
Ta Ellēnisti Heuriskomena**

Origenes

Rothomagi, 1668

In Exodvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19358

nationem persequuntur & exponunt Basilii Hom. 6. in Hex. Ambrosius lib. 4. cap. 4. Hex. Philoponus lib. 4. *ἄξι τῆς κοσμ.* cap. 18.

ἢ μάλλον ὑπὸ τῆς ἀστέρας, &c.] Plotinus Enn. 3. lib. 1. cap. 5. εἰ δὲ ὅτι εἰς τὸν ἥλιον ἀστὴρ ἔστιν ὁμοίως ἀν κ' οἱ ὄρνεις ποιητικοὶ ἂν σημαίνουσιν εἶναι, κ' πάντα εἰς ἃ ἐλιπόντες οἱ μάντις ἀεζήσουσιν. Sin autem ex eo quod habitudinem stellarum suspicientes singulis futura prænuntiant, ab illis fieri quoque opinentur: perinde id se habebit, ac si aves eorum qua significant causa forent: similiterque si omnia, quorum inspectione vates præsagunt, facere etiam qua significant, dicerentur.

P. 14. *ἢ μόνον τὸ κ' πόνου, &c.] Procopius Gaz. in Genes. hunc locum exseripit.*

*ἄξι τῆς δὴ θαλάσσης, &c.] Motus hic est, qui Præcessionis æquinoctiorum ab Astronomis vulgo appellatur, quo stellæ fixæ ab æquinoctij & solstitij cardinibus digressæ, super polis zodiaci, εἰς τὰ ἐπὶ μέρη paulatim verti compertæ sunt. Hunc autem motum, ex Timocharidis, Hipparchi, suisque adeo observationibus, centum annorum spatio gradum unum absolvere Ptolemaeus statuit lib. 7. Magn. Construct. cap. 2. *ὡς ἐκ πύτων τὴν πῆς μίας μοιραὶ εἰς τὰ ἐπὶ μέρη ἀστρονομίῃ ἐν ἑκατὸν ἔτησι ἐπιπέσει γαλῶν μὲν δὲ ῥηθῆς, κ' ἑξήκοντα κ' ὁ Ἰππαρχος ἐπισημαίνουσα φαίνεται. Et ex his unius gradus in consequentia progressio intra centum propemodum annos confici deprehensa sit, quemadmodum & Hipparchus suspicatus esse videtur. Ex quo efficitur 35000 annorum deursu totum circulum Fixas evolvere, qui annus Platonicus, seu annus magnus dicitur à nonnullis. Tardiorē vero hunc motum faciunt Tabulæ Alphonsinæ, ita ut totis 45000 annis periodum hanc absolvi Rex Alphonsus crediderit. At brevioribus eam spatij determinavit Albategnius, nec plusquam 23760 annos ei tribuit, quippe quam 66 quoque anno gradum unum explere deprehenderit: quam sententiam observationibus suis longe accuratissimis ad verum proxime accedere confirmavit Tycho, nam intra 67 annorum spatium gradu uno Fixas εἰς τὰ ἐπὶ μέρη progredi, totumque illud curriculum 24120 annis peragere comperit. Iam vero ut ad Origenem redeamus, motum à Ptolemæo constitutum respexisse cum liquet: huius verba male ab Interpretibus accepta sic rectius convertentis: *Fertur sane Theorema, ostendens Zodiacum circulum, p̄inde ut Planetas, deferri ab occasu in ortum, intra centum annos, gradu uno.***

*ἀλλ' ἐκ τῆς ἰουτῆς, &c.] Locī huius hiatus oratio pendula arguit. Hunc sic explebat Vigerus: *ὡς ἀπὸ μορφαίματ' ἢ μὲν λαμβανόμενα τῶ ἀλλοδαῖς ἐν τῶ μορφαίματ' ἢ ἀλλ' ἐκ**

τῶ ἰουτῆς, &c.] ἔσω ἢ ἐ τῶ σὺνκαρμυμῶν, &c.] Vide in hunc locum Salmasius De annis Climactericis, p. 619.

*κ' ὁ ἀκύλας ἢ τὸ ἀνάλογον, &c.] Locum P. 15. integrum profert Philoponus *ἄξι κοσμ. π.* lib. 4. cap. 17. qui talis est: *κ' ἐπιπέσει ὁ θεὸς τῆς δύο φασῆρας ἑα μεγάλας, σὺν τῶν φασῆρα τὴν μέγαν εἰς δεξίαν τῆς ἡμέρας, κ' σὺν τῶν φασῆρα μικρῶν εἰς δεξίαν τῆς νυκτὸς. Et fecit Deus duo luminaria magna; simul luminare magnam in potestatem diei, & simul luminare parvum in potestatem noctis.**

σὺν ζυγίαν ἀστρονομίῃν ἢ κρητιζομένητων, &c.] Vide Laërtium in Zenone, & in cum Observationes Ægidij Menagij, viri omni urbanitatis, doctrinæ, & humanitatis genere florentissimi.

*κ' ἡ ἀκὴ τῆς ἀστρονομίῃν τῆς ἡμετέρας, &c.] Ita habet P. 16. Tarini editio, & ita legebat quoque Genebrardus: vitiose, si modo mendosam scripturam integra scimus seponere. Quod si conjectura locus est, ita legendum esse suspicari possis: *κ' ἡ ἀκὴ τῆς ἀστὸν γαλῶν τῆς ἡμετέρας.**

ὁ κρυπτότατος ἐρμηνεύει, &c.] Sic ipse in Epistola ad Africanum: sic sæpe Hieronymus. Non frustra ergo summam Aquilæ in interpretando fidem predicavimus in libris nostris De interpretatione.

ὁ δὲ ἄλλο παρὶντες] Male recentior Interpres, aliud nihil fecerit; recte Genebrardus, non aliud posuit: παρὶν enim sæpe sonat, ponere, scribere, ut docent Grammaticorum filij. Clemens Alex. Strom. 6. ὁρῶντος τῶν κρυπτότων, &c. ἀκριβῆς πο ποιητικῶν, &c. ὁρῶντος τῶν ποιητικῶν, ἢ ποιητικῶν, initio libri; & ita sapissime Origenes.

ἐκπαιδευμένοι ἐπὶ τῶ] Valentiniani videlicet, Marcionistæ, alijque eorum corporati.

ὁ γὰρ ἀστρονομίῃν μὲν ἀστρονομίῃν.] Hoc est, qui recte sentiunt, non ut Interpres, cordati & sinceri.

IN EXODVM.

ὡς ἀπὸ τῆς ἀστρονομίῃν] Interpres, auctoritate sua; melius Genebrardus, sortito: verte, fortuito, semere. Vide Nos infra ad Tom. 15. Origen. in Matth. 20. 1, 16. ad p. 398. & ad Tom. 17. in Matth. 22. 1, & seq. ad p. 476.

ἐν ἢ τῶ ἀστρονομίῃν, &c.] Lego: ἀπὸ τῆς τῆς γαλῶν, & verto: unum autem ex reconditis esse, sinceram super illo Scriptura loco interpretationem.

μὲν τῶ κρυπτότατος τῶ ἐπὶ, &c.] Scribit enim P. 18. Epiphanius Har. 42. cap. 3. 6. 7. 13. præter duo illa Principia, Opificem nempe judi-

rem, & justum; & Bonum Deum; tertium à Marcione fuisse inductum; Malum nempe, qui & Diabolus. Trium ergo suorum principiorum hoc bonum, justum illud, tertium malum esse fingebat. Auctor Dialogi De orthodoxa fide quosdam scribit è Marcionis schola tria hæc ponere principia; ita ut principium bonum justum non sit; justum item non sit bonum; malum nec justum sit, nec bonum: alios vero ex eadem schola duo tantum, ut mox ostendimus, statuere principia, bonum, & malum. Christum autem Opifice natum quidam è Marcionistis; alij ex illis Malo progenitum eum statuere. Id commentum Syriano cuidam, non Marcioni, Eusebium adscripsisse testatur Auctor Prædestinati à Sirmondo editi libr. 1. Har. 21. At Tertullianus libr. 1. adv. Marcionem, cap. 6. duo duntaxat posuisse illum principia asserit: Alioquin, inquit, certi Marcionem dispartes Deos constitutere; alterum judicem, ferum, bellipotentem; alterum mitem, placidum, & tantummodo bonum atque optimum.

ἑπὶ τὸ εἰς τὸν θεὸν φύσεως τόπον, &c.] Valentiniani, eorumque consecranci, cum triplex hominum genus statuerent, πνόμενα κῶν, ψυχῶν, & ὀλιμῶν, seu χριμῶν, postremos illos ad interitum factos à Deo, boni quicquam agere non posse decernebant. Vide Nos ad Comm. in Matth. 17. 24. p. 317. & in Joh. 4. 46. Tom. 18. & in Johann. 8. 41. Tom. 22. Videndus quoque Origenes Philoc. cap. 20. ex Tom. 3. de Princip. ubi quæcunque fere hic differit, continentur: & cap. 24. & 26. ejusdem Philocalia: & Homil. 6. in Exod. & Homil. 2. in Jerem. ubi Manem Origenis ætate posteriore perstringi falso Genebrardus existimavit; & libr. 1. θεῶν ἐργῶν, cap. 5, & 8. & libr. 2. cap. 9. & Tract. 35. in Math. & libr. 5. contr. Celsum. Videndus item Irenæus libr. 1. cap. 1. & Tertullianus adv. Valentin. & Epiphanius Har. 31. cap. 7. Porro in eam videntur inducti sententiam Valentiniani ex 1. Joh. 3. 9, 10. & 1. Joh. 5. 4, 18. & Judæ 19. Præfuserant ipsis Stoici simile quid propugnantes; quos eleganter confutat Cicero in libro De fato.

P. 19. καὶ ἡ κατὰ ζεῖς, &c.] Verissimum est quod à Genebrardo, & deinde à Tarino observatum est, legisse Origenem: καὶ κατὰ ζεῖς, id enim omnino ratiocinatio eius postulat. Et ab Ebraico quoque contextu negandi particulam abfuisse Origenes ipse testificatur. At univertæ quæ hodie circumferuntur, tum Ebraei exemplaris, tum LXX Senum Editiones habent וְרַחֵם אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, καὶ ἡ κατὰ ζεῖς, cui scripturæ omnes omnino Interpretes consentiunt.

P. 20. ἀφιμῶνας ψυχῶς ἡβ σὺ μακκῶν, &c.] Ita

legebat Tarinus, unde Interpretationem, quam nobis proponit, quomodo exculpare potuerit non video. Legendum, ἐπιμῶνας, & mox, παρ' ἐαυτῶν, id quod vidit Genebrardus.

αὐτὸν ἐν ἐναθ' ἐποῶν τε &c.] Hæc ex Ezech. P. 21. 24. 13. petita sunt, ut ex Ebrais, & Vulgata, & reliquis interpretationibus satis constat. At vulgata ἡβ ὁ Editiones multum inde recedunt.

καὶ εἴτε ἡ ἐκείνη.] Ita Homilia 5. in Ezech. P. 22. quam vertit Hieronymus, conceptus est iste Luca locus: Ignem veni mittere super terram, & utinam iam ardeat. Hinc confirmatur prolata ab Hugone Grotio loci hujus Luce interpretatio, qui in antiquis Codicibus ita scriptus extat: καὶ τί θελω, εἰ ἴδῃ ἀήφθον; Hunc autem ita distinguit Grotius: καὶ τί θελω; εἰ ἴδῃ ἀήφθον. & sic exponit: Quid autem est quod opto? Utinam jamjam accendatur. ei enim cum indicativo, Utinam, apud Hellenistas significare erudite confirmat. Huic expositioni ad stipulantur non Syrus modo, sed Arabs etiam, & Persa; & multo magis ipse, ut liquet, Origenes, quem non ita in Luca legisse crediderim, uti hoc loco scriptum est; sed quum locum ex memoria recitaret, sententiam eandem aliis verbis retulisse verisimile est.

ἐν τοῖς ἀντίστοιχοις ἐξ ἑξῆς σημειώσαν] P. 24. Quid sint σημειώσεις diximus in Origenianis libr. 3. cap. 2. Hac appellatione scripta ea continentur quæ ad aliud scriptum adijciuntur. Itaque plena Commentaria, quos Tomos inscripsit Origenes, & Scholia vocabulo isto significata reperias; nam utraque ad contextum adiciebantur, cujus gratia fuerant elaborata. Hoc autem loco Tomi notantur.

IN LEVITICVM.

οἱ δὲ τὸ ἡβ ἀδωπῆτες, &c.] Marcionistas, p. 16. aliosque eorum συμμίνας laceffit.

IN IOSVE.

ὡς τὸ ἡβ πέντε ἀγαρωσμέτων] Et mox: ἐκλόμεθα ὡς ἀμυθῆσαι τις ἀκόντας μὴ ἐκκεῖν ἐπὶ ταῖς ἀγαρωσῆσι: τίς οὐδ' ἡ ἀμυθῆσαι ὡς πὲρ μὴ ἐκκεῖν τὸν ἀκόντα ἡβ ὡς τὸν ἀγαρωσμέτων λεκτίον & sape lectionis Scripturæ mentionem facit hoc capite: prisca enim Ecclesia ea consuetudo fuit, ut populo ad sacra coacto partes quasdam Scripturæ prælegi, & à concionatore exponi Episcopus curaret.